

Kaikki hyvin valtakunnassa – satakunta kaupunkia puhukoot puolestaan! Runollisia mielikuvia Ruotsin suuruudenajasta 1600-luvun lopulta

Timo Sironen

FT, antiikin kielten ja kulttuurin yliopistonlehtori

Historiatieteet/Humanistinen tiedekunta

Oulun yliopisto

Latinankielistä runoutta on jo yli 2200 vuoden ajalta, alkaen Enniuksesta ja Plautuksesta sekä edelleen jatkuen, kiitos nykypäivien uuslatinalaisten runoilijoiden.

Olof Hermelin, yksi Ruotsin suuruudenajan lahjakkaimpia latinankielisiä runoilijoita, laati vv. 1684-85 *Hecatompolis Suionum* –kokoelman (‘Ruotsalaisten 100 kaupunkia’). Kokoelma on runomuotoinen kuvaus Ruotsin valtakunnan 102 kaupungista, joista on säilynyt kaikkiaan 91 runoa, yhteensä 1082 runosäettä.

Kirjallisuudenlajina latinankieliset kaupunkirunot alkavat jo 300-luvulla, roomalaistuneen gallialaisen Ausoniuksen teoksella *Ordo nobilium urbium* (‘Kuuluisien kaupunkien sarja’). Renessanssiajan humanistit elvyttivät tämän kirjallisuudenlajin kukoistukseen viimeistään 1500-luvun alussa, mm. *Julius Caesar Scaliger* (1484-1558). Hänen runoteostaan *Urbes* (‘Kaupunkeja’) voidaan pitää Hermelinin *Hecatompolis*-kokoelmansa suurimpana esikuvana.

Monet Hermelinin kaupunkirunoista tapaavat ylistää kaupungin fyysistä ja metafyyistä ympäristöä sekä lähiseutua. Usein niissä on alkusäkeissään muka-pessimistinen sävy, mutta loppua kohti ne kohoavat optimismiin voittoon, uskoen vahvasti Ruotsin valtakunnan useiden alueiden taloudellisiin voimavaroihin. On tosin myös varsin negatiivisia äänensävyjä, jotka liittyvät menneisyyteen, nimittäin naapurikansojen maahantunkeutumisiin.

Yksitoista kaupunkia kuvatuista kaupungeista sijaitsee nyky-Suomen rajojen sisällä, peräti 77 nyky-Ruotsissa ja kolme nykyään Venäjällä.